Sv. Katarina
SPECIJALNA BOLNICA
PERSONALIZIRANA INOVATIVNA MEDICINA

MEĐUNARODNI CENTAR
ZA PRIMIJENJENE BIOLOŠKE ZNANOSTI

HRVATSKO DRUŠTVO ZA SUPLEMENTACIJU U MEDICINI

Jesenska akademija suplementacije u medicini

22. – 25. listopada 2026. · Hotel Sheraton, Zagreb

Uloga nutrigenetike i genskih polimorfizama

u oblikovanju personaliziranih prehrambenih i suplementacijskih preporuka

Doc. dr. sc. Andrea Skelin

Specijalna bolnica Sv. Katarina, Zagreb

A T G G C C T C A G G T A C C G T T A G C A A G C T G G A T
C T T G A C C G G T A A G T C C A T G G C T T A A C G G A T
G G A T C C A A G T T C G A C T G G A T G C T T A G G C A A
T A C G G C T A G C A T G A C C T T G G A A G T C C G A T T

NUTRIGENETIKA

Značenje nutrigenetike - ne reagiramo jednako na iste prehrambene intervencije – individulaizacija prehrambenih preporuka i učinkovitija prevencija

Što je nutrigenetika?

Interdisciplinarno područje koje proučava kako nasljedne genske varijante utječu na apsorpciju, transport i metabolizam nutrijenata.

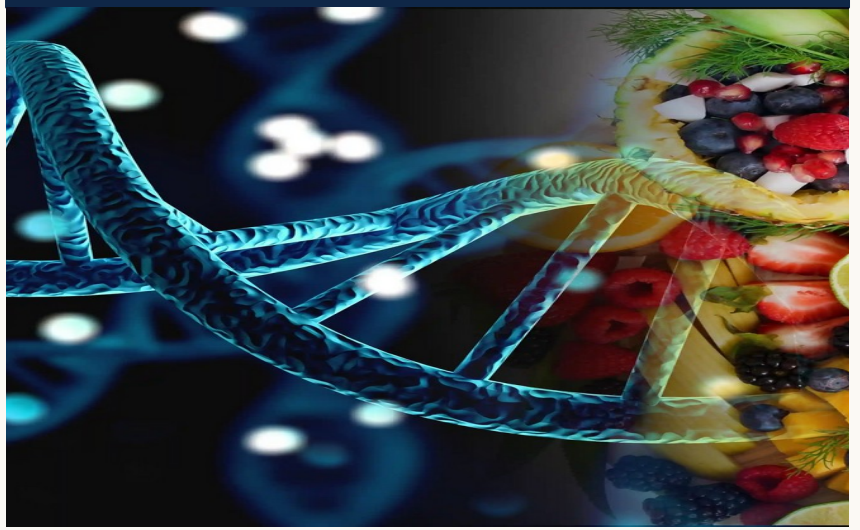
Nutrigenetika: Genotip → odgovor na nutrijent.

Varijante mijenjaju apsorpciju, prijenos i enzimsku obradu.

Nutrigenomika: Nutrijent → ekspresija gena.

Bioaktivne tvari djeluju kao ligandi i mijenjaju metilaciju

Procjenjuje rizik za multifaktorijalne bolesti:
metabolički sindrom,
kardiovaskularne bolesti,
šećernu bolest tip 2,
maligne bolesti, autoinflamatorne i autoimune bolesti.

Bolesti povezane s prehranom čine veliki globalni teret

20,5 milijuna

smrti od kardiovaskularnih bolesti u 2021.

Kardiovaskularne bolesti i dalje su vodeći uzrok smrti u svijetu.

4 milijarde

osoba s indeksom tjelesne mase (ITM) ≥ 25 kg/m² do 2035.

U odnosu na 2,6 milijardi u 2020.

30 do 40 %

karcinoma može se prevenirati prehranom

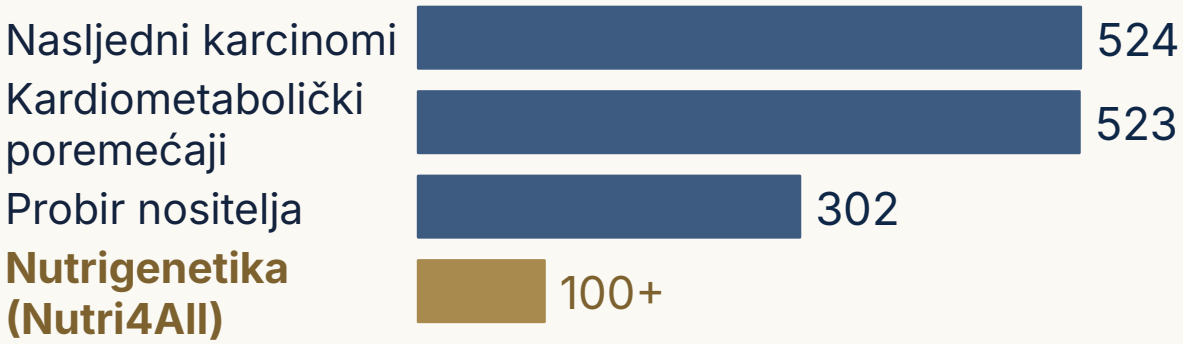
Rak je 2020. uzrokovao gotovo 10 milijuna smrti, približno svaku šestu smrt.

SEKVENCIRANJE CIJELOG GENOMA-WHOLE GENOME SEQUENCING (WGS)

GENOME4ALL/NUTRI4ALL – jedan genom, više kliničkih nalaza

Kako provodimo nutrigenetičku analizu? Analiziraju se kodirajuće i nekodirajuće regije DNA (WGS). Nutrigenetički nalaz jedan je od nalaza dobivenih iz analize cijelog genoma.

GENI OBUHVAĆENI JEDNIM PREVENTIVNIM WGS TESTOM

1.449 gena i pripadajućih nekodirajućih regija obuhvaćeno je jednim preventivnim testom.

Jednokratno sekvenciranje cijelog genoma omogućuje ponovnu analizu s razvojem znanstvenih spoznaja, bez ponovnog uzorkovanja.

TIJEK TESTIRANJA

1 Uzimanje uzorka krvi

- Venska krv za izolaciju DNA
- EDTA epruveta

2 Genetička analiza

- Sekvenciranje kodirajućih i nekodirajućih regija cijelog genoma

3 Interpretacija nalaza

- Učinak svake varijante na kardiometabolički rizik, rizik od karcinoma te na metabolizam nutrijenata

4 Preporuke

- Savjetovanje pacijenta prema kliničkoj slici, kliničkim smjernicama (onko i kardio panel)
- Individualizirani plan prehrane i suplementacije

· PANEL NUTRI4ALL

Glavna područja nutrigenetičke analize

Više od 100 gena svrstano je u 10 kategorija prema genotipu pacijenta

01 **Pretilost i metabolički sindrom**

FTO · ADIPOQ · FABP2 · ADRB2 · MC4R · PPARG

02 **Rizik od šećerne bolesti tip 2 i cirkadijalni ritam**

·TCF7L2 · SLC2A2 · AGER · CLOCK · GHRL · MTNR1B

03 **Metabolizam lipida i glukoze**

APOE · PCSK9 · HMGCR · CELSR2 · LIPC · APOA5

04 **Metabolizam vitamina B skupine i kolina**

MTHFR · MTR · MTRR · MTHFD1 · CBS

05 **Rizik od kronične upale**

TNF · IL6 · IL1B

06 **Detoksikacija hormona i ksenobiotika**

COMT · NQO1 · CYP1B1

· PANEL NUTRI4ALL

Glavna područja nutrigenetičke analize

Više od 100 gena svrstano je u 10 kategorija prema genotipu pacijenta

07 **Oksidativni stres**

CAT · GPX1 · SOD2

08 **Vitamini i minerali**

VDR · GC · CYP2R1 · FUT2 · CUBN · BCO1 · TMPRSS6

09 **Osjetljivost na hranu i pića**

MCM6 · ADORA2A · HNMT · ADD1 · AGT

10 **Odgovor na tjelesnu aktivnost i tjelesna svojstva**

ACTN3 · COL5A1 · COL1A1 · GDF5 · DKK2

· PANEL NUTRI4ALL

KOME JE NAMIJENJENO TESTIRANJE?

Povišen rizik od kroničnih bolesti
Kardiovaskularne bolesti, šećerna bolest tipa 2, pretilost ili rak u osobnoj ili obiteljskoj anamnezi

Poteškoće u regulaciji tjelesne mase
Ponavljani neuspjeh standardne kalorijske restrikcije

Deficiti ili intolerancije
Trajno niske vrijednosti vitamina D ili B12; simptomi povezani s laktozom, kofeinom ili histaminom

Preventivna medicina
Asimptomatske odrasle osobe koje žele djelovati na rizik prije pojave bolesti

Optimizacija kvalitetne prehrane
Sportaši i motivirani pacijenti koji prehranu prilagođavaju genotipu

PODRUČJE 01 · PRETILOST I METABOLIČKI SINDROM

Geni koji utječu na tjelesnu masu, metabolizam masti i potrošnju energije

Zašto isti kalorijski deficit daje različitu dinamiku gubitka TM

FTO

rs1421085 **CC** | rs9939609 **AA**

Gen povezan s masnim tkivom i pretilošću te regulacijom apetita

Više vrijednosti ITM-a, centralna adipoznost, smanjena inzulinska osjetljivost

ADIPOQ

rs1501299 **GG**

Gen povezan s adiponektinom, regulira metabolizam glukoze i lipida.

Niži adiponektin povezan je s povećanim rizikom visceralne pretilosti i metaboličkim sindromom

MC4R

rs12970134 **GG**

Intergenska varijanta blizu MC4R, dijela melanokortinskog puta regulacije sitosti.

Smanjen osjećaj sitosti, povećan apetit, visceralna adipoznost; rizik od šećerne bolesti tipa 2 i kardiovaskularnih bolesti

PODRUČJE 01 · PRETILOST I METABOLIČKI SINDROM

Geni koji utječu na tjelesnu masu, metabolizam masti i potrošnju energije

Zašto isti kalorijski deficit daje različitu dinamiku gubitka TM

FABP2 rs1799883 **AA**

Kodira intestinalni protein koji veže masne kiseline i sudjeluje u njihovoj apsorpciji i unutarstaničnom transportu u enterocitima tankog crijeva.
Rizični alel A gena FABP2 (rs1799883) povezuje se s promijenjenim intestinalnim metabolizmom masnih kiselina

Rizične varijante povezane s ↑ LDL-kolesterol i triglyceridi; izraženija postprandijalna lipemija

PODRUČJE 01 · PRETILOST I METABOLIČKI SINDROM

Geni koji utječu na tjelesnu masu, metabolizam masti i potrošnju energije

Zašto isti kalorijski deficit daje različitu dinamiku gubitka TM

ADRB2 rs1042713 **GG**

Kodira β-2-adrenergički receptor; lipoliza i mobilizacija masti tijekom aktivnosti i gladovanja.

Rizične varijante povezane sa sporija mobilizacija masti i otežan, sporiji gubitak tjelesne mase

UCP1 rs1800592 **AG**

Gen UCP1 kodira protein termogenin (UCP1), koji sudjeluje u termogenezi, odnosno stvaranju topline i potrošnji energije u smeđem masnom tkivu.

Smanjena termogeneza i potrošnja energije, viši rizik od pretilosti i otežan gubitak tjelesne mase

PODRUČJE 01 · PRETILOST I METABOLIČKI SINDROM

Geni koji utječu na tjelesnu masu, metabolizam masti i potrošnju energije

Zašto isti kalorijski deficit daje različitu dinamiku gubitka TM

PREPORUKE

Više proteina i vlakana, uz zdrave masti kod nositelja varijanti gena FTO

Zasićene masti <10 % energetskog unosa; vlakna ≥30 g/dan , omega-3 masne kiseline (FABP2)

Trening snage uz umjeren i održiv kalorijski deficit (ADRB2)

PODRUČJE 02 · RIZIK OD ŠEĆERNE BOLESTI TIP 2 I CIRKADIJANI RITAM

Geni koji sudjeluju u regulaciji glukoze, inzulinskoj sekreciji i cirkadijalnom ritmu

Gen TCF7L2 jedan je od najvažnijih genetičkih čimbenika rizika za razvoj šećerne bolesti tipa 2

VISOKORIZIČNE VARIJANTE ZA ŠEĆERNU BOLEST TIPA 2

TCF7L2 rs7903146 **TT**

kodira transkripcijski faktor uključen u Wnt signalni put, koji sudjeluje u regulaciji funkcije beta-stanica gušterače, lučenja inzulina i metabolizma glukoze.

Rizične varijante povezuju se sa smanjenim lučenjem inzulina, poremećenom regulacijom glukoze i povećanim rizikom od razvoja šećerne bolesti tip 2.

SLC2A2 rs5400 **CC**

Kodira glukozni transporter GLUT2, važan za prijenos glukoze u jetri, crijevima i gušterači, a određene varijante povezuju se s promijenjenom regulacijom glukoze i povećanom sklonošću metaboličkim poremećajima.
Rizične varijante mogu biti povezane s promijenjenim transportom i regulacijom glukoze te sklonost poremećaja glikemije.

PODRUČJE 02 · RIZIK OD ŠEĆERNE BOLESTI TIP 2 I CIRKADIJANI RITAM

Geni koji sudjeluju u regulaciji glukoze, inzulinskoj sekreciji i cirkadijalnom ritmu

Gen TCF7L2 jedan je od najvažnijih genetičkih čimbenika rizika za razvoj šećerne bolesti tipa 2

VISOKORIZIČNE VARIJANTE ZA ŠEĆERNU BOLEST TIPA 2

AGER rs184003 **TT**

Kodira receptor za produkte uznapredovale glikacije (AGE); održava upalu i oksidativni stres.

Kod nositelja rizične varijante poremećena regulacija glukoze i sklonost postprandijalnoj hiperglikemiji, povećana osjetljivost na metaboličke i vaskularne komplikacije.

PODRUČJE 02 · RIZIK OD ŠEĆERNE BOLESTI TIP 2 I CIRKADIJANI RITAM

Geni koji sudjeluju u regulaciji glukoze, inzulinskoj sekreciji i cirkadijalnom ritmu

VARIJANTE CIRKADIJANOG RITMA I REGULACIJE APETITA

CLOCK rs1801260 **CC**

Temeljni gen biološkog sata: povezan s ciklusom spavanja i budnosti te hormonskom regulacijom inzulina i melatonina.

MC4R rs17782313 **AA**

Sudjeluje u regulaciji apetita i sitosti, rizične varijante povezane su sa sklonosti prejedanju

GHRL rs696217 **CC**

Kodira grelin čije se lučenje mijenja ovisno o vremenu obroka i ritmu spavanja. **Rizični aleli povezuju se s povećanim apetitom i unosom hrane, osobito slatke hrane.**

MTNR1B

Kodira za melatoninski receptor, hormon koji se luči noću i može smanjiti lučenje inzulina.

PODRUČJE 02 · RIZIK OD ŠEĆERNE BOLESTI TIP 2 I CIRKADIJANI RITAM

Geni koji sudjeluju u regulaciji glukoze, inzulinskoj sekreciji i cirkadijalnom ritmu

DAN I NOĆ

Poremećaj cirkadijanog ritma
→ Prehrana neusklađena s hormonskim ritmom
→ Melatonin inhibira inzulin pri kasnim obrocima
→ Povišena glukoza natašte, inzulinska rezistencija, šećerna bolest tipa 2

Noćno jedenje najrizičnije je ponašanje: isti obrok metabolički je nepovoljniji kod nositelja rizičnih varijanti

PODRUČJE 02 · RIZIK OD ŠEĆERNE BOLESTI TIP 2 I CIRKADIJANI RITAM

Geni koji sudjeluju u regulaciji glukoze, inzulinskoj sekreciji i cirkadijalnom ritmu

Gen TCF7L2 jedan je od najvažnijih genetičkih čimbenika rizika za razvoj šećerne bolesti tipa 2

Kontrola unosa ugljikohidrata niskog GI, vlakna na početku obroka

Redoviti ritam, stalno vrijeme spavanja i buđenja, 7–9 sati sna

Smanjiti prehrambene AGE: kuhanje na pari i pirjanje umjesto roštiljanja i prženja

Redovito vrijeme obroka; završiti s jelom znatno ranije prije spavanja

Ranije i češće kontrolirati HbA1c (glikirani hemoglobin) i glukozu natašte

Održavati zdravu tjelesna masa i redovita tjelesna aktivnost

PODRUČJE 03 · METABOLIZAM LIPIDA I GLUKOZE

Geni povezani s trigliceridima i lipidnim profilom

Trigliceridi: lipidna frakcija najosjetljivija na prehranu

KLINIČKI ZNAČAJNE RIZIČNE VARIJANTE

PPARG rs1801282 **CC**	Glavni regulator metabolizma masti i glukoze; sudjeluje u diferencijaciji adipocita;
PLIN1 rs894160 **GG**	Kodira perilipin 1, protein koji regulira pohranu i razgradnju triglicerida u masnim stanicama
APOA5 rs3135506 **CG** *APOA5* rs651821 **GG**	Regulator koncentracije triglicerida u krvi, a rizične varijante povezuju se s povišenim trigliceridima i **povećanim rizikom od hipertrigliceridemije.**
ZPR1 rs964184 **CC**	Lokus povezan s rizikom od povišenih triglicerida
intronska varijanta rs17321515 **AA**	Intronska varijanta povezana s rizikom od povišenih triglicerida

POVEĆAN RIZIK OD

- **Ateroskleroze, infarkta miokarda i moždanog udara**
- **Akutnog pankreatitisa pri izrazito povišenim trigliceridima**

PODRUČJE 03 · METABOLIZAM LIPIDA I GLUKOZE

Geni povezani s trigliceridima i lipidnim profilom

Trigliceridi: lipidna frakcija najosjetljivija na prehranu

UKUPNI UČINAK NA LIPIDOGRAM

- ↑ Trigliceridi
- ↑ LDL-kolesterol
- ↓ HDL-kolesterol

Alkohol osobito povećava vrijednosti triglicerida u nositelja rizičnih varijanti gena APOA5.

SMANJITI UNOS

Zasićene masti, šećer i alkohol

POVEĆATI UNOS

Vlakna iz povrća i cjelovitih žitarica; nezasićene masti iz maslinova ulja, masne ribe i orašastih plodova

SUPLEMENTACIJA I TJELESNA AKTIVNOST

Omega-3 EPA/DHA
Vlakna psilijum; niacin (B3) prema indikaciji
Vitamin D i magnezij
150–300 min/tjedno aerobne aktivnosti, trening snage 2x/tjedan

Genske varijante povezane s metabolizmom lipida mogu utjecati na individualni odgovor triglicerida na smanjenje unosa zasićenih masti, rafiniranih ugljikohidrata i alkohola.

PODRUČJE 03 · METABOLIZAM LIPIDA I GLUKOZE

Geni koji utječu na metabolizam kolesterola i masnih kiselina

LDL, HDL i pretvorba omega-3 imaju poligensku osnovu

LDL-KOLESTEROL · RIZIČNE VARIJANTE

TOMM40	rs1160985	**TC**
CELSR2	rs646776	**CC**
CELSR2	rs12740374	**GG**
SUGP1	rs10401969	**AA**
APOE	rs1065853	**GG**
PCSK9	rs11591147	**GG**
SLC22A1	rs1564348	**TT**
HMGCR	rs3846663	**CC**
ABCG8	rs41360247	**TT**
APOC1	rs4420638	**AA**

Preporuka: smanjiti zasićene masti, povećati topljiva vlakna; fitosteroli.

HDL-KOLESTEROL · RIZIČNE VARIJANTE

LIPC	rs261332	**AG**
NR1H3	rs7120118	**TT**
DOCK6	rs17699089	**TC**
ANGPTL8	rs2278426	**GA**

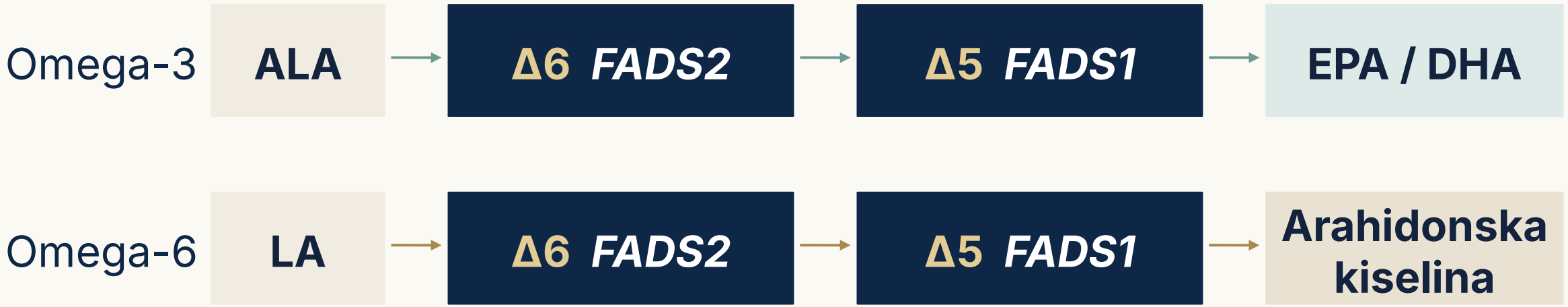
Preporuka: zdrave masti; koenzim Q10, omega-3, lecitin.

PODRUČJE 03 · METABOLIZAM LIPIDA I GLUKOZE

Geni koji utječu na metabolizam kolesterola i masnih kiselina

LDL, HDL i pretvorba omega-3 imaju poligensku osnovu

FADS1 I FADS2 · sudjeluju u pretvorbi esencijalnih masnih kiselina

ALA: alfa-linolenska kiselina. LA: linolna kiselina. EPA/DHA: eikozapentaenska i dokozaheksaenska kiselina. Koraci elongacije nisu prikazani.

PODRUČJE 03 · METABOLIZAM LIPIDA I GLUKOZE

Geni koji utječu na metabolizam kolesterola i masnih kiselina

LDL, HDL i pretvorba omega-3 imaju poligensku osnovu

FADS1 I FADS2 · sudjeluju u pretvorbi esencijalnih masnih kiselina

FADS2 rs968567 **TT**	***FADS1*** rs174546 **TT**

Alel T gena FADS2 povećava aktivnost Δ6-desaturaze i pogoduje cirkulirajućim omega-6 masnim kiselinama.
Alel T gena FADS1 smanjuje aktivnost Δ5-desaturaze, povećava arahidonsku kiselinu i potrebu za gotovim omega-3 masnim kiselinama.

Rizične varijante gena FADS1 i FADS2 mogu smanjiti učinkovitost pretvorbe ALA u EPA i DHA te LA u arahidonsku kiselinu, te je važno osigurati odgovarajući unos dugolančanih omega-3 masnih kiselina prehranom ili, prema potrebi, suplementacijom.

PODRUČJA 04–06 · UPALA, DETOKSIKACIJA, OKSIDATIVNI STRES

Geni koji reguliraju upalni odgovor, detoksifikaciju i oksidativni stres

Kronična upala

TNF rs1800629 **GG**	Kodira proupalni citokin TNF-α
IL6 rs1800795 **GG**	Kodira citokin IL-6, koji sudjeluje u regulaciji upalnog i metaboličkog odgovora
IL1B rs1143634 **CC**	Kodira IL-1β, važan za pokretanje upalnog odgovora

Rizične varijante
TNF povezane s pojačanim upalnim odgovorom i većom sklonošću kroničnoj upali, IL6 povezane s intenzitetom upalnih procesa; IL-1β mogu biti povezane s povećanom upalnom aktivnošću

POVEZANO S

Pretilošću | Dijabetesom tip 2 | Autoimunim bolestima | Alergijama | RA | PMOS

PODRUČJA 04–06 · UPALA, DETOKSIKACIJA, OKSIDATIVNI STRES

Geni koji reguliraju upalni odgovor, detoksifikaciju i oksidativni stres

Detoksifikacija estrogena i ksenobiotika

Estrogeni, ksenobiotici

↓

Aktivacija u fazi I

↓

Reaktivni metaboliti

↓

Uklanjanje u fazi II

***CYP1B1* TT**
rs1056827

***NQO1* TT**

***COMT* AA**
rs1800566 · rs4680

Rizik je najveći kada je faza I brza, a faza II spora: kombinacija CYP1B1 i NQO1.

Moguće povećan rizik od hormonski ovisnih tumora (npr. postmenopauzalnog raka dojke). **Magnezij je kofaktor COMT-a; kupusnjače podupiru fazu II.**

PODRUČJA 04–06 · UPALA, DETOKSIKACIJA, OKSIDATIVNI STRES

Geni koji reguliraju upalni odgovor, detoksifikaciju i oksidativni stres

Antioksidativna obrana

Superoksid ($O_2 \bullet^-$)

↓

Vodikov peroksid (H_2O_2)

↓

Voda i kisik

SOD2 **CC**

rs4880

CAT **CT** ***GPX1*** **TT**

rs1001179 · rs1050450

Rizične varijante povezane s niskom sposobnosti neutralizacije slobodnih radikala; visokim rizikom od oksidativnog stresa i kroničnih bolesti.

GPX1 rs17650792 **TT**

Rizik od niskog selena; u muškaraca visok rizik od raka prostate. Izmjeriti selen.

PODRUČJA 04–06 · UPALA, DETOKSIKACIJA, OKSIDATIVNI STRES

Geni koji reguliraju upalni odgovor, detoksifikaciju i oksidativni stres

POVEĆATI

Maslinovo ulje, masna riba, brokula, špinat, kelj, bobičasto voće, orašasti plodovi i sjemenke

SMANJITI

Rafinirani šećer, ultraprerađena hrana, transmasne kiseline, višak alkohola, zagorjela i pržena hrana

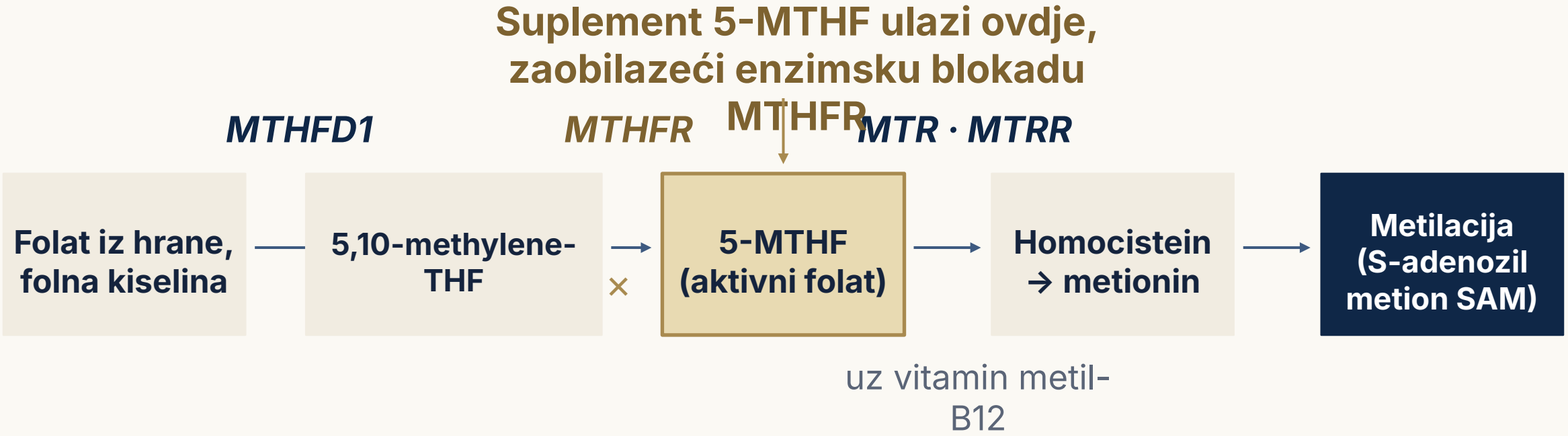
SUPLEMENTACIJA

Omega-3 masne kiseline, vitamin D_3, magnezij, selen, glutation, cink, kurkumin, probiotici, prema indikaciji. Antioksidansi samo pri nedostatnom prehrambenom unosu.

PODRUČJE 07 · METABOLIZAM VITAMINA B I KOLINA

MTHFR i metabolizam vitamina B skupine

Metabolizam folata i vitamina B najznačajnije područje nutrigenetike

Funkcije: regulacija gena, detoksikacija i sinteza neurotransmitera. CBS (transsulfuracija homocisteina) također pripada ovom području. THF: tetrahidrofolat; 5-MTHF: 5-metiltetrahidrofolat; SAM: S-adenozilmetionin.

PODRUČJE 07 · METABOLIZAM VITAMINA B I KOLINA

MTHFR i metabolizam vitamina B skupine

Metabolizam folata i vitamina B najznačajnije područje nutrigenetike

KLINIČKI ZNAČAJNE RIZIČNE VARIJANTE

MTHFR	rs1801133	**TT**
MTHFR	rs1801131	**CC**
MTRR	rs1801394	**GG**
MTR	rs1805087	**AA**
MTHFD1	rs2236225	**AA**

ZAŠTO JE VAŽNO

Kardiovaskularno zdravlje
regulacija homocisteina

Živčani sustav
i funkcija mozga

Sinteza DNA
i dioba stanica

Trudnoća
razvoj neuralne cijevi

PROMJENA PREPORUKE

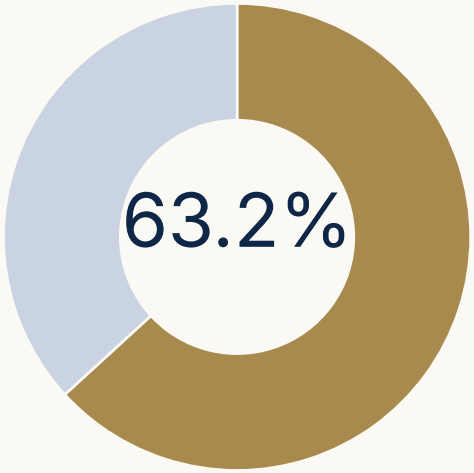
5-MTHF umjesto folne kiseline

PODRUČJE 08 · VITAMINI I MINERALI

Vitamini D, B12 i A

Vitamini D, B12 i A primjeri su u kojima odgovarajući unos ne osigurava optimalne vrijednosti.

Vitamin D

6,855

pacijenata podvrgnutih nutrigenetičkoj analizi; 63,2 % ima genetički rizik, a 36,8 % nema

VDR rs2228570, rs731236, rs1544410, rs7975232: smanjena osjetljivost receptora
GC rs4588, rs7041 (protein koji veže vitamin D): određene kombinacije smanjuju prijenosni kapacitet
CYP2R1 rs10741657 GG: smanjena pretvorba u 25-hidroksivitamin D

Podaci: partnerski laboratorij, Specijalna bolnica Sv. Katarina.

PODRUČJE 08 · VITAMINI I MINERALI

Vitamini D, B12 i A

Vitamini D, B12 i A primjeri su u kojima odgovarajući unos ne osigurava optimalne vrijednosti.

Vitamin B12

FUT2 rs602662 **GG**

CUBN rs11254363 **TT**

CLYBL rs41281112 **CC**

Niže vrijednosti B12; povećan rizik od infekcije H. pylori i atrofičnog gastritisa.

ŠTO UČINITI

Izmjeriti serumski B12
Prehrambeni izvori B12: riba, meso, jaja, mliječni proizvodi
Suplementirati prema indikaciji; važno za vegane i vegetarijance

PODRUČJE 08 · VITAMINI I MINERALI

Vitamini D, B12 i A

Vitamini D, B12 i A primjeri su u kojima odgovarajući unos ne osigurava optimalne vrijednosti.

Vitamin A

BCO1 rs12934922 **TT**

BCO1 rs7501331 **CT**

Masna riba, ulje jetre bakalara, žumanjak, goveđa jetra, pojedini sirevi, obogaćena hrana, gljive izložene UV zračenju

Suplementacija: vitamin D_3 uz vitamin K_2, magnezij (citrat ili glicinat) i omega-3

Fenotip „slabe pretvorbe": funkcionalni manjak vitamina A moguć je unatoč normalnom unosu.

ŠTO UČINITI

Gotovi retinol: jaja, mliječni proizvodi, riba, umjerene količine jetre
Uzimati uz masti: maslinovo ulje, avokado i orašasti plodovi poboljšavaju apsorpciju
Vitamin E za antioksidativnu potporu metaboličkom putu

PODRUČJE 09 · OSJETLJIVOST NA HRANU I PIĆA

Histamin, kofein i laktoza

Tri česte intolerancije s genetičkom osnovom i skupinom simptoma koji se često pogrešno pripisuju drugim uzrocima.

Histamin

HNMT rs11558538 **TT**

Histamin-N-metiltransferaza razgrađuje histamin unutar stanice i regulira njegovu razinu u mozgu i perifernim tkivima.

Smanjena razgradnja histamina i povećana osjetljivost
Dodatno pogoršano smanjenom aktivnošću diaminooksidaze (DAO), prehranom bogatom histaminom i crijevnom disbiozom
Povezano s povećanim rizikom od astme

SIMPTOMI INTOLERANCIJE NA HISTAMIN

glavobolja	moždana magla	crvenilo	svrbež	refluks
proljev	mučnina	grčevi	palpitacije	

PODRUČJE 09 · OSJETLJIVOST NA HRANU I PIĆA

Histamin, kofein i laktoza

Tri česte intolerancije s genetičkom osnovom i skupinom simptoma koji se često pogrešno pripisuju drugim uzrocima.

Kofein

ADORA2A rs5751876 **CC**

Adenozinski receptor A2A. Vezanje adenozina potiče pospanost; kofein je antagonist istog receptora.

Nositelji alela C mogu razviti anksioznost i poremećaje spavanja nakon kofeina
Pacijenti s paničnim ili anksioznim poremećajima i rizičnim varijantama trebali bi izbjegavati kofein

Laktoza

MCM6 rs4988235 **CC**

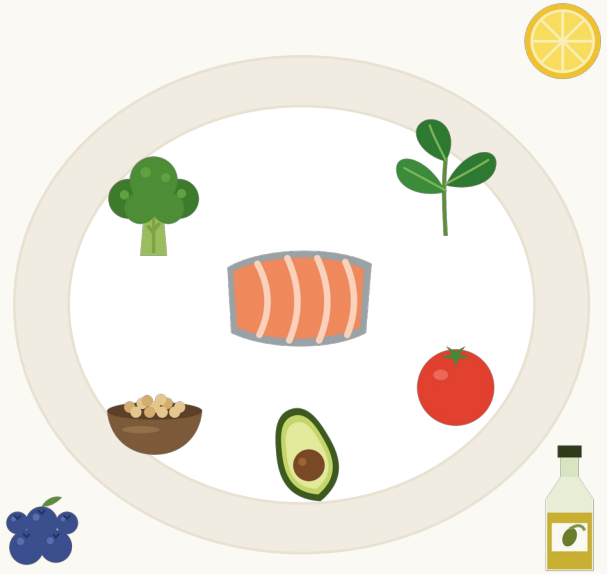
Sadrži regulatorne varijante koje kontroliraju ekspresiju gena za laktazu (LCT), enzim koji razgrađuje laktozu.

Smanjena aktivnost laktaze dovodi do nepotpune razgradnje laktoze
Fermentacija u kolonu stvara plinove i nadražuje crijevnu sluznicu

NALAZ·PREHRAMBENA INTERVENCIJA SUPLEMENTACIJA

Prilagodba intervencije prema genotipu

Mediteranska prehrana ostaje osnova za svakog pacijenta

Mediteranska prehrana: maslinovo ulje, masna riba, povrće, mahunarke, cjelovite žitarice, orašasti plodovi i bobičasto voće

150 do 300

min/tjedno aerobne aktivnosti

2×

treninga snage tjedno, najmanje

<10 %

energije iz zasićenih masti

≥30 g

vlakana dnevno

EPA/DHA: eikozapentaenska i dokozaheksaenska kiselina. ALA: alfa-linolenska kiselina. 5-MTHF: 5-metiltetrahidrofolat.

NALAZ·PREHRAMBENA INTERVENCIJA SUPLEMENTACIJA

Prilagodba intervencije prema genotipu

Mediteranska prehrana ostaje osnova za svakog pacijenta

NALAZ	GLAVNA INTERVENCIJA	SUPLEMENT ILI OBLIK
FTO · ADRB2 · UCP1	Trening snage, održiv umjeren deficit, proteini u svakom obroku	Omega-3, vitamin D, magnezij, probiotici
FABP2	Zasićene masti <10 %, vlakna ≥30 g/dan, ugljikohidrati niskog GI	Omega-3 (EPA/DHA)
TCF7L2 · CLOCK · GHRL	Ugljikohidrati niskog GI, redoviti obroci, bez noćnog jedenja	Vitamin D, magnezij
APOA5 · PLIN1 · ZPR1	Ograničenje ugljikohidrata i alkohola	Omega-3 (EPA/DHA), psilij

NALAZ·PREHRAMBENA INTERVENCIJA SUPLEMENTACIJA

Prilagodba intervencije genotipu

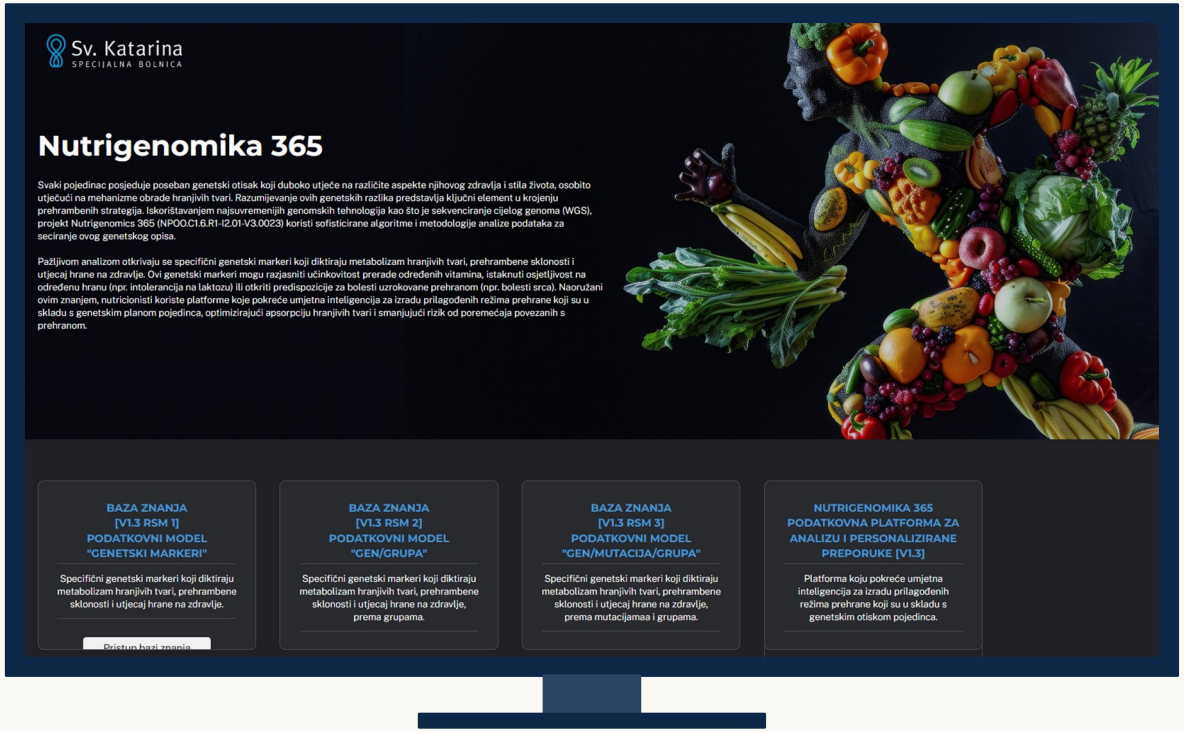
Mediteranska prehrana ostaje osnova za svakog pacijenta

NALAZ	GLAVNA INTERVENCIJA	SUPLEMENT ILI OBLIK
Poligenski LDL	Manje zasićenih masti, više topljivih vlakana	Fitosteroli
FADS1 · FADS2	Masna riba, morski plodovi; ulje algi za biljnu prehranu	**Gotovi EPA/DHA umjesto ALA**
MTHFR · MTR · MTRR	Regulacija homocisteina	**5-MTHF umjesto folne kiseline**
BCO1	Gotovi retinol uz zdrave masti	**Retinol umjesto β-karotena**
VDR · GC · CYP2R1	Prehrambeni izvori; izmjeriti 25-hidroksivitamin D	D_3 uz K_2 i magnezij

PRIMJENA NALAZA U SKRBI · NAŠ PATENT

Nutrigenomika 365: od genotipa do tanjura

Patentirana nutrigenomska baza znanja temeljena na umjetnoj inteligenciji koja iz analize cijelog genoma određuje nutrigenetički klaster pacijenta.

1 Genotip sekvenciran WGS

Vlastite varijante pacijenta u više od 100 nutrigenetičkih gena, očitane jednom iz jednog uzorka.

Prikaz podataka pacijenta

2 Analiza umjetnom inteligencijom

Algoritmi svrstavaju pacijenta u nutrigenetički klaster prema obrascu cijelog genoma, a ne pojedinačnim varijantama.

3 Nutrigenomska baza znanja V1.3

RSM 1 Genetički markeri | **RSM 2** Gen / skupina | **RSM 3** Gen / mutacija / skupina

Tri podatkovna modela povezuju markere, gene, varijante i nutrigenetičke skupine.

4 Platforma za analizu i preporuke

Rizik po područjima povezan s genotipom pacijenta; svaku preporuku pregledava kliničar.

5 Personalizirana prehrana

Prehrana i suplementacija prilagođene genotipu.

BROJ PATENTA

DE 20 2025 101 197 U1

Projekt NPOO.C1.6.R1-I2.01-V3.0023

D. Primorac, A. Skelin, P. Brlek

PRIMJENA NALAZA U SKRBI · INTERPRETACIJA

Multidisciplinarni tim u svakodnevnoj kliničkoj praksi

Analiza cijelog genoma zahtijeva oboje: umjetnu inteligenciju za procjenu tisuća varijanti i tim stručnjaka za kliničku primjenu nalaza.

PODJELA ZADATAKA

Model rangira i objedinjuje; tim odlučuje.

Umjetna inteligencija

Objedinjuje učinke varijanti u procjenu rizika po područjima i nutrigenetički klaster.

Multidisciplinarni tim

Provjerava svaku preporuku, određuje kliničke prioritete i dugoročno prati pacijenta.

Ti sustavi podupiru interpretaciju i ne zamjenjuju kliničku prosudbu.

KLJUČNE PORUKE

01 **Odgovor na prehranu ovisi o genotipu**

Isti obrazac prehrane dovodi do različitih lipidnih, glikemijskih shoda. Nutrigenetika omogućuje prepoznavanje i provjeru tih razlika.

02 **Rizičnim varijantama mijenjamo rizik**

Veličine učinka znatno se smanjuju kvalitetnom prehranom i tjelesnom aktivnošću, što opravdava njihovo prikazivanje.

03 **Genotip mijenja intervencije**

Mediteranska prehrana, vlakna, omega-3, aktivnost i san kao temelj; panel određuje prioritet intervencija.

04 **Neki nalazi izravno mijenjaju preporuku**

5-metiltetrahidrofolat umjesto folne kiseline (MTHFR), gotovi EPA/DHA umjesto alfa-linolenske kiseline (FADS), retinol umjesto β-karotena (BCO1).

05 **Jedan genom, mogućnost reinterpretacije s novim informacijama o varijantama**

Jedan test cijelog genoma može se ponovno interpretirati s novim dokazima za nutrigenetički, kardiometabolički i onkološki rizik.

ATGGCCTCAGGTACCGTT
CTTGACCGGGAAGTCCAT
GGATCCAAGTTCGACTGC
TACGGCTAGCATGACCTT

Hvala na pozornosti